

ACTIE PROGRAMMA

LOKAAL BESTUUR

18 / januari 2012

Kennis

Kunde

Samenspel

Netwerken

Ervaringsuitwisseling

Kwaliteitsimpuls voor gemeenten

REDACTIONEEL 02 / RAAD OP ZATERDAG: KENNIS UITWISSELEN EN NETWERKEN 02 / RUIMTE VOOR BURGERS... SAMEN MET DE GEMEENTERAAD 04 / KENNIS & KUNDE: KWALITEITSIMPULS 06 / ACTIEPROGRAMMA BONAIRE, ST. EUSTATIUS EN SABA IN 2011 07 / KORTE BERICHTEN & AGENDA 08 /

Redactioneel

Kwaliteitsimpuls voor gemeenten

In deze nieuwsbrief kijkt het Actieprogramma Lokaal Bestuur met enkele raadsleden en griffiers terug op bijeenkomsten van het afgelopen jaar. Het waren er veel, verspreid over het hele land en met uiteenlopende onderwerpen. Ook in 2012 worden lokale en regionale bijeenkomsten georganiseerd over actuele onderwerpen, zoals gemeentefinanciën, burgerparticipatie en sociale media. Verder vinden drie edities van Raad op Zaterdag plaats en is er voor gemeenteraden het vernieuwde workshopprogramma 'Kennis & Kunde' met als doel om de kennis en vaardigheden van raadsleden te vergroten. Op pagina 6 van deze nieuwsbrief vertelt Robert Wassink, griffier in de gemeente Noordoostpolder, over zijn positieve ervaringen met de trainingen van 'Kennis & Kunde'.

Op pagina 4 blikt Josee Gerhke, griffier in de gemeente De Wolden, terug op de bijeenkomst die dit najaar werd georganiseerd, in samenwerking met *In actie met burgers!* (deelproject van het Actieprogramma), over de rol van de raad bij burgerparticipatie. Ook in het nieuwe jaar schenkt het Actieprogramma veel aandacht aan burgerparticipatie. Verder krijgt het Actieprogramma voor Bonaire, St. Eustatius en Saba een vervolg in 2012

Kortom, er staan weer veel activiteiten op stapel in het nieuwe jaar. Wij hopen u te begroeten op onze bijeenkomsten en wensen u een inspirerend 2012 toe!

Namens het projectteam
Actieprogramma Lokaal Bestuur,
Roelie Lenten

Raad op Zaterdag:

Raad op Zaterdag is voor veel raadsleden inmiddels een begrip. Tijdens deze regiocongressen staan kennis, vaardigheden en ervaringsuitwisseling tussen raadsleden centraal. Op deze zaterdagen zijn er workshops met uiteenlopende onderwerpen zoals programmabegroting, debatvaardigheden, snellezen, integriteit en gemeentelijke samenwerkingsverbanden. In 2011 kwamen veel raadsleden naar Raad op Zaterdag, sommigen zelfs voor een tweede of derde keer.

Raad op Zaterdag 2012

- Eindhoven | za 17 maart 2012
- Assen | za 21 april 2012
- Den Haag | za 29 september 2012

De editie van Raad op Zaterdag in Den Haag staat in het teken van het 100-jarig bestaan van de VNG in 2012. U bent te gast bij de VNG in Den Haag, waar u – naast de workshops – kennis maakt met de activiteiten van de VNG. En uiteraard heeft deze Raad op Zaterdag een feestelijk tintje!

Meer informatie over Raad op Zaterdag volgt in januari 2012 op Actieprogramma.nl

kennis uitwisselen en netwerken in één dag

Anja Kreileman, VVD-raadslid in de gemeente IJsselstein, en René Stayen, fractievoorzitter Algemeen Belang in de gemeente Ten Boer, bezochten al meerdere keren Raad op Zaterdag. Kreileman vindt het grote aanbod aan workshops één van de voordelen van Raad op Zaterdag: “Dit maakt het mogelijk om geconcentreerd in één dag meerdere workshops te volgen waaraan je normaal gesproken een paar avonden kwijt bent. Het zijn goede bijeenkomsten waar je praktische informatie opdoet. Tegelijkertijd krijgen de aanwezigen de gelegenheid om te netwerken, kennis met elkaar te delen en van elkaar te leren.” Raadslid Stayen heeft afgelopen jaar drie bijeenkomsten bezocht: “Iedere Raad op Zaterdag heeft veertien workshops waarvan je er twee volgt. Dus je kunt gerust meerdere zaterdagdagen bezoeken. De workshops worden ook geactualiseerd.” Zelf heeft Stayen workshops over gemeentefinanciën, de begroting en het gemeentefonds bijgewoond: “Het is ingewikkelde materie die nog wel eens wijzigt. Het is goed wanneer een specialist deze onderwerpen toelicht. De terminologie moet je jezelf eigen maken en je moet het leren begrijpen.”

Actueel en praktijkgericht

Stayen gaat om twee redenen naar Raad op Zaterdag: “We zijn een lokale partij en hebben geen grote organisatie achter ons die trainingen verzorgt. Deze bijeenkomsten zijn de ideale manier om actuele en praktijkgerichte kennis te vergaren. Daarnaast ontmoet je andere mensen buiten je eigen kring en gemeente met weer eigen en andere ervaringen.” Voor

Fotografie: Nicole Romijn
Raad op Zaterdag in het stadhuis van Arnhem (8 oktober 2011).

de raadsleden van IJsselstein heeft de bijeenkomst ook een teambuildingsaspect doordat zij deze met een groep bezoeken: “Het is een raadsuitje met een leerdoel, gecoördineerd door de griffier. Je komt in contact met de mensen uit de andere fracties en leert elkaar op een andere manier kennen. Dat is heel waardevol.” Een ander voordeel van een gezamenlijk bezoek aan Raad op Zaterdag is volgens Kreileman dat je samen kunt onderzoeken hoe je het geleerde kan toepassen: “Hierdoor ga je gemakkelijker aan de slag. Je geeft elkaar tips en houdt elkaar scherp.”

Raad op Zaterdag 2012

Ook in 2012 organiseert het Actieprogramma weer drie keer Raad op Zaterdag. Kreileman en Stayen hebben al wat suggesties voor het workshopaanbod. In IJsselstein speelt vooral de digitalisering

van de gemeenteraad het komende jaar. “Er loopt nu een proef met raadsleden om te testen wat de mogelijkheden zijn om de overstap te maken van papier naar iPad. Ook zijn we bezig met audioverslaglegging van de raadsvergaderingen. Het is interessant om de ervaringen van andere gemeenten hierover te horen”, aldus Kreileman. Stayen zou een goede uitdieping van decentralisatie interessant vinden. “Een praktische, heldere uitleg daarover. Het is een ingewikkeld onderwerp dat op ons afkomt.”

Naast Raad op Zaterdag organiseert het Actieprogramma in 2012 allerlei regionale activiteiten voor raadsleden en gemeentebestuurders over actuele thema's. Meer informatie over activiteiten en bijeenkomsten kunt u vinden op Actieprogramma.nl

De Eendagsraad op 15 september 2011
in de gemeente De Wolden.

Ruimte voor burgers... samen met de gemeenteraad!

In de gemeenteraad van De Wolden komt in december de beleidsnota **Burgerparticipatie aan de orde**. Tijdens het voorafgaande proces vonden oriëntaties, activiteiten en trainingen plaats zodat alle betrokkenen inzicht konden krijgen in de verschillende aspecten van burgerparticipatie en de rol van de raad in het bijzonder. Zo organiseerden de gemeente De Wolden en *In actie met burgers!* op 21 september jl. de regionale bijeenkomst 'Ruimte voor burgers... samen met de gemeenteraad!'.

"Het was een leuke, enthousiaste, warme bijeenkomst", vertelt Josee Gehrke, griffier van de gemeente De Wolden. "Er was grote belangstelling van raadsleden en burgemeesters uit het noorden van Nederland. We hadden een volle raadszaal met ongeveer tachtig mensen." Tijdens de bijeenkomst kwamen diverse aspecten van burgerparticipatie aan de orde. Het was een combinatie van praktijkvoorbeelden en een wetenschappelijke benadering door Laurens de Graaf (Universiteit Tilburg). Gehrke: "Hij gaf een heldere inleiding over de rol van de gemeenteraad bij burgerparticipatie en vertelde over de mogelijkheden om de waarde die gemeenten

hechten aan burgerparticipatie vast te leggen in beleidsnota's. Ook deelden de aanwezigen hun ervaringen, hun vragen en lieten ze weten waar ze tegenaan lopen in de praktijk. Daarna waren er twee workshops. Eén daarvan ging over de Hellendoornse Lerende Gemeenschap, waarvan wij nu gaan onderzoeken in hoeverre wij dit concept ook in onze gemeente kunnen gebruiken."

Eendagsraad

Maar er gebeurde meer in De Wolden in september, die door gemeente was uitgeroepen tot de maand van de burgerparticipatie. Zo was er de Eendagsraad waar

“Ik vind het belangrijk dat de raad juist in een vroeg stadium bedenkt of en hoe ze burgers ergens bij wil betrekken”

inwoners met elkaar debatteerden over het profiel van de nieuwe burgemeester. “Het doel was inwoners te laten ervaren hoe het is om raadslid te zijn. We wilden laten zien hoe het werkt wanneer een raadslid iets wil inbrengen tijdens de raadsvergadering en mensen kennis laten maken met het overleg dat plaatsvindt in de fracties”, aldus Gehrke. Inwoners zijn zowel open als gericht via de verenigingen Dorpsbelangen benaderd om mee te doen. Deze verenigingen zijn gevestigd in de meeste kernen van de gemeente en komen op voor de leefbaarheid van de betreffende kern. “Voor de Eendagsraad zijn speciale fracties bedacht en samengesteld. Iedere fractie kreeg een raadslid als fractiecoach toegewezen. Ook waren er insprekers. De deelnemers kregen van tevoren een toegankelijk stuk om zich voor te bereiden. Het was echt het format van een raadsvergadering. Daarnaast was er een externe voorzitter die de publieke tribune begeleidde en na afloop voor de plenaire evaluatie zorgde.” Gehrke was betrokken bij alle voorbereidingen: “De griffier is als het ware de regisseur van de raadsvergadering en zorgt ervoor dat iedereen goed voorbereid is. Kern van mijn taken is het goed coachen van raadsleden op de achtergrond. De Eendagsraad kostte veel voorbereiding, maar met alle enthousiaste reacties en de grote persaandacht was dit het meer dan waard.”

Burgers betrekken

De maand van de burgerparticipatie paste goed in het proces waarin de gemeente De Wolden zich bevindt. “De aanloop naar de beleidsnota Burgerparticipatie is een proces van ontwikkeling, denken en praten. Maar er is ook ruimte om formats uit te proberen. We hebben als het ware een menukaart samengesteld die antwoord geeft op de vraag hoe je participatie kunt toepassen in het beleidsproces.”

Gehrke vindt dat burgerparticipatie leidt tot een spannend samenspel tussen raad, college en ambtelijke afdelingen, dat niet altijd makkelijk gaat: “Ik ben heel blij dat we de stap hebben genomen om te komen tot een beleidsnota Burgerparticipatie. In het verleden was er gebrek aan duidelijkheid. Voor verschillende voorstellen werd iedere keer weer opnieuw gekeken of er wel of geen burgers bij betrokken moesten worden. Deze vraag werd vaak pas op het laatste moment gesteld. Ik vind het belangrijk dat de raad juist in een vroeg stadium bedenkt of en hoe ze burgers ergens bij wil betrekken.” Een recent voorbeeld van het betrekken van burgers op een nieuwe manier, was de inspraak die plaatsvond rondom het vaststellen van de begroting. “Normaal gesproken konden inwoners alleen inspreken op de dag dat de begroting ook werd vastgesteld. Dit jaar hebben we het zo voorbereid dat zij een week eerder konden inspreken. Het voordeel hiervan is dat alle fracties dan nog iets met de inbreng kunnen doen en burgers merken dat er naar hen geluisterd wordt. Bij de inspraakavond over bezuinigingen waren twaalf insprekers en de publieke tribune was goed gevuld. Een aantal bezuinigingen is naar aanleiding van deze avond ook bijgesteld.” De rol van de griffier is vooral zorgen dat er transparantie is, aldus Gehrke. “Dit is heel belangrijk bij burgerparticipatie!”

Een verslag van de bijeenkomst in De Wolden is terug te lezen via Actieprogramma.nl. Ook in 2012 organiseert het Actieprogramma regionale bijeenkomsten over het thema burgerparticipatie. Meer informatie volgt via de website.

Kennis & Kunde: kwaliteitsimpuls voor gemeenteraden

Met Kennis & Kunde biedt het Actieprogramma Lokaal Bestuur een aanbod van *incompany* workshops voor gemeenteraden. Het is een gevarieerd aanbod dat gericht is op kennis en vaardigheden. Reden voor Robert Wassink, griffier van de gemeente Noordoostpolder, om twee trainingen in huis te halen zodat de gemeenteraad kon leren omgaan met een nieuw vergadermodel.

“De aanleiding voor het volgen van de trainingen was dat wij het vergader-systeem wilden verbeteren zonder de hele structuur om te gooien. We liepen er tegenaan dat het debat deels plaatsvond in de raadscommissies, terwijl dit juist thuishoort in de raadsvergadering”, begint Wassink, “en dat het debatdeel uit de commissies in de raad nog eens dunnetjes werd overgedaan. We hebben gekozen voor de workshops ‘Voorzitten’ en ‘Politieke debatvaardigheden’ van Kennis & Kunde omdat we ook gebruik wilden maken van bestaande kennis die bij andere gemeenten is opgedaan. De trainers die door het Actieprogramma worden ingezet, komen bij zoveel gemeenten, dat ze een grote *knowhow*

hebben. Tegelijkertijd moet een training wel voldoende ruimte bieden aan de eigen cultuur van de gemeente en moeten de workshops op elkaar aansluiten. Een training moet niet een eenmalige opzichzelfstaande actie zijn.”

Zorgen dat het goed blijft

Parallel aan de trainingen is de vergaderzaal heringericht, waarbij ook nadrukkelijk rekening is gehouden met het nieuwe vergadermodel en de nieuwe manier van debatteren. Mensen spreken niet meer vanachter een tafel, maar staan achter een kathedraal. Ook zijn er interruptie-microfoons in de zaal. “Wanneer je staat, ben je communicatief veel sterker”, legt Wassink uit. “De opbouw van je verhaal

Kennis & Kunde 2012

Het Actieprogramma brengt begin 2012 een nieuwe brochure ‘Kennis & Kunde’ uit. Deze wordt - via de griffier - in alle gemeenten verspreid. Er is een vernieuwd aanbod voor gemeenteraden, waaronder de workshops ‘Oog in oog met de burger’, ‘Sociale media’ en ‘Sturen met Kengetallen’.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Actieprogramma Lokaal Bestuur, via 070 373 8020 of actieprogramma@vng.nl. Of kijk op Actieprogramma.nl

is beter. Daarnaast wordt alles opgenomen en uitgezonden via de website. Zittende mensen zijn minder boeiend om naar te kijken.”

De griffier merkt dat het inmiddels een jaar geleden is, dat de eerste trainingen plaatsvonden: “Debatvaardigheden moet je onderhouden en betrokkenen hebben straks wel een opfriscursus nodig. Je merkt dat er af en toe weer verhalen worden opgelezen in plaats van dat er gedebatteerd wordt.” Voor volgend jaar denkt de griffier erover om de workshop ‘De kaderstellende rol van de raad’ aan te bieden aan de raadsleden om een nieuwe kwaliteitsslag te kunnen maken. Wassink benadrukt dat hij het belangrijk vindt dat het workshopaanbod van Kennis & Kunde ook in de volgende raadsperiode blijft: “De prijs-kwaliteitverhouding is interessant waardoor je sneller genegen bent om extra trainingen of een herhaling aan te bieden. Hiermee krijg je een geweldige impuls. Nu is het zorgen dat het goed blijft.”

Actieprogramma Bonaire, St. Eustatius en Saba in 2011

Begin 2011 startte het Actieprogramma, op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, met een speciaal deelproject voor de openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba (BES), om de eilanden te ondersteunen bij de invoering van het dualisme en versterking van hun lokale bestuur. Een terugblik op de activiteiten van dit jaar.

Trainingen en workshops

De onderwerpen voor de trainingen en workshops zijn vastgesteld in overleg met de eilandbesturen. Ze zijn afgestemd op hun vragen, behoeften en vooral ook op hun bestuurlijke en culturele contexten waarin de bestuurders opereren. Tijdens de trainingen stonden interactie, ervaringsuitwisseling en het 'leren van elkaar' centraal. De inhoudelijk deskundige trainers met ruime praktijkervaring vertelden tijdens de sessies ook over de ervaringen en worstelingen van Nederlandse gemeenten. Met de deelnemers aan de trainingen werd bekeken hoe die ervaringen aanknopingspunten boden voor de eigen bestuurspraktijk op de eilanden. De trainingen werden gegeven aan de eilandsraden, bestuurscolleges en het ambtelijke management van de BES-eilanden.

De onderwerpen die aan bod kwamen:

- inleiding dualisme en wat dit betekent voor de bestuurspraktijk van de eilanden;
- vergaderen en debatteren: structuur, vormen, cultuur, werkwijzen, effectiviteit;
- rollen (met name kaderstellen en controleren) en instrumenten van de eilandsraad;
- de verhouding tussen eilandsraad en griffier;
- impact dualisering op functioneren bestuurscollege en ambtelijke organisatie;
- de veranderende werkrelaties tussen eilandsraad – ambtelijke organisatie – bestuurscollege;
- rol- en taakverdeling tussen het bestuurscollege en de eilandsraad;
- de financiële functie binnen het dualisme en de rol van de eilandsraad, het bestuurscollege en de ambtelijke organisatie hierbij.

Op basis van de evaluaties en bevindingen van de trainingen in 2011 worden de activiteiten voor 2012 gepland.

Meer weten over
Actieprogramma BES?
Kijk op Actieprogramma.nl/bes

KORTE BERICHTEN

Masterclass 'Burgerparticipatie'

Het Actieprogramma Lokaal Bestuur en de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) organiseren op donderdag 2 februari 2012 een masterclass 'Burgerparticipatie' voor gemeente-bestuurders. Tijdens deze avond krijgt u informatie over de laatste trends op het gebied van burgerparticipatie en is er de mogelijkheid om goede ideeën en initiatieven met elkaar te delen. Hoofdspreker is Igno Pröpper die actuele ontwikkelingen op het terrein van burgerparticipatie schetst. Er zijn verschillende workshops: 'Raad & burgerparticipatie', 'Sociale media & burgerparticipatie' en de vaardigheidswerkshop 'Oog in oog met de burger' over tips en trucs voor een goed gesprek met de burger. Meer informatie en aanmelden: Actieprogramma.nl

Raadgevers 2011

Het afgelopen jaar zijn diverse Raadgevers uitgebracht met actuele informatie voor raadsleden. Een overzicht van de verschenen Raadgevers in 2011 is te vinden op Actieprogramma.nl:

- Rollen en instrumenten van het raadslid
- Kostenonderbouwing van lokale heffingen
- De financiële verordening
- Overtuigend debatteren
- Integriteit
- Slagvaardig voorzitten

De eerste Raadgevers voor 2012 zijn in voorbereiding.

Digitale nieuwsbrief

Wilt u vaker op de hoogte gehouden worden van nieuws, bijeenkomsten en ontwikkelingen van het Actieprogramma Lokaal Bestuur?

Meld u dan aan voor de digitale nieuwsbrief, via Actieprogramma.nl > nieuwsbrief.

Het team van het Actieprogramma Lokaal Bestuur wenst u een inspirerend 2012 toe!

AGENDA

Masterclass 'Burgerparticipatie'
Sneek | do 2 februari 2012

Regiocongressen voor raadsleden 'Raad op Zaterdag'

Eindhoven | za 17 maart 2012

Assen | za 21 april 2012

Den Haag | za 29 september 2012

Regiocongressen voor wethouders 'College op Vrijdag'

Arnhem | vr 13 april 2012

Noord-Holland | vr 5 oktober 2012

Meer informatie en aanmelden:
Actieprogramma.nl

www.twitter.com/actieprogramma

www.facebook.com/actieprogramma

COLOFON

Actieprogramma Lokaal Bestuur
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
T 070 373 80 20
E actieprogramma@vng.nl
www.actieprogramma.nl

Projectteam | Roelie Lenten (projectleider), Anneke Gossen, Geertrude Haasnoot, Lola Lemmens, Hanna Pak, Valérie de Ridder
Eindredactie | Son & Co (Sonja Ammerlaan)
Ontwerp en lay-out | Ontwerpwerk, Den Haag
Druk | SDU Uitgevers, Den Haag